

Josefine Lampinen
Doktorand i arbetsterapi,
Umeå Universitet

Erfarenheter av att delta i ett personcentrerat multidimensionellt och interdisciplinärt rehabiliteringsprogram och hur det har påverkat dagliga aktiviteter – ett närståendeperspektiv

Närstående är en mycket viktig del i omvårdnaden av personer med demenssjukdom. Även om det kan vara givande att vårda en person med demenssjukdom och ge mening, kan det även vara krävande och ha en negativ inverkan på den närståendes mentala och fysiska hälsa, livskvalitet, ekonomi, deltagande i samhället och även överlevnad. Den komplexa problematiken vid demenssjukdom indikerar ett behov av personcentrerad multidimensionell interdisciplinär rehabilitering, inkluderat utbildning, stöd och rådgivning till närstående. Få studier har dock utvärderat interdisciplinära rehabiliteringsprogram som involverat många olika professioner. Utöver att utvärdera mätbara effekter, är det viktigt att utvärdera deltagarnas både positiva och negativa erfarenheter av interdisciplinär rehabilitering. Dessa erfarenheter är viktiga för att utvärdera genomförbarheten av ett sådant program och kan vara viktiga att ta hänsyn till när man planerar och genomför rehabiliteringsprogram för personer med demenssjukdom och deras närstående.

Syfte: Att undersöka hur närstående till äldre personer med demenssjukdom upplever deltagande i ett personcentrerat multidimensionellt och interdisciplinärt rehabiliteringsprogram och hur det har påverkat deras vardag.

Metod: Denna studie utgår ifrån en randomiserad kontrollerad studie för hemmaboende personer med demenssjukdom och deras närstående. Personer med demenssjukdom (61 personer) och deras närstående (67 personer) lottades till kontrollgrupp (sedvanlig vård) eller till ett personcentrerat multidimensionellt, interdisciplinärt rehabiliteringsprogram, som även innehöll stöd och utbildning till närstående. Programmet bestod av bedömning av olika professioner i teamet följt av en rehabiliteringsperiod på 16 veckor med två efterföljande uppföljningar av teamet efter 5 och 14 månader. Det interdisciplinära teamet bestod av tio olika yrkeskategorier som bedömde deltagaren med demens utifrån sin yrkesroll. Baserat på identifierade behov och resurser, sattes individuella rehabiliteringsmål upp i samråd med deltagaren och dennes närstående. Deltagaren med demens erbjöds bland annat fysisk träning 2 ggr/vecka och riktade insatser utifrån individuella mål. Kuratorn i teamet bedömde genom intervjuer behovet av individuellt stöd och rådgivning för de närstående. De närstående erbjöds 6 gruppträffar som innehöll utbildning och diskussion om demenssjukdom för att förbättra omhändertagande och stöd till deras närstående med demenssjukdom. De erbjöds även individuellt stöd och rådgivning upp till sex gånger av kuratorn.

14 närstående som deltagit i interventionen intervjuades utifrån deras upplevelser av sitt deltagande och hur interventionen påverkat deras liv, men också hur interventionen påverkat livet för deras närstående med demens. Intervjuerna genomfördes individuellt efter rehabiliteringsperiodens avslut. En halvstrukturerad intervjuguide med öppna frågor användes för att få ökad kunskap om erfarenheterna av att delta i interventionen. Analysen utförs med Kvalitativ innehålls analys för att få reda på deras upplevelser. Fram till våren 2021 har analysen av de 14 närstående-intervjuerna pågått med fokus på upplevelsen av deras erfarenheter av att ha deltagit i interventionsprogrammet. Av deltagarna var sju (50%) kvinnor och medelåldern var 69 år (intervall 45-83 år). Nio av dem var partners och bodde tillsammans, tre var barn och ett var syskon.